

PERSONALIA

Ob devetdesetletnici dr. Emily Lyle

— Mirjam Mencej —

19. decembra 2022 je dr. Emily Lyle, mednarodno prepoznavna škotska folkloristka, praznovala svoj devetdeseti jubilej.

Emily je leta 1954 diplomirala na Univerzi St. Andrews iz angleškega jezika in literature. Bila je izjemno uspešna študentka, vendar raziskovalne pozicije na univerzi takrat ni bilo, zato je na kolidžu Jordanhill v Glasgowu opravila tečaj za poučevanje in nekaj časa poučevala angleščino na Škotskem, v Angliji in zatem tudi na Novi Zelandiji. Leta 1961 je končno dobila mesto na kolidžu Ripon, kjer je lahko začela ob pedagoškem delu uresničevati tudi svoje raziskovalne ambicije: delna raziskovalna zaposlitev ji je omogočila, da je lahko vpisala doktorski študij na Univerzi v Leedsu in se začela poglobljeno ukvarjati z raziskavo škotskih ljudskih balad. Po končanem doktoratu je dobila mesto raziskovalke na Univerzi v Edinburgu, in sicer na Oddelku za škotske študije. Na tem oddelku, ki se je pozneje združil z Oddelkom za keltske študije, danes pa se imenuje Oddelek za keltske in škotske študije (*School of Celtic and Scottish Studies*), je kot raziskovalka in sodelavka na podiplomskem študiju ostala vse do upokojitve – a tudi po njej ni tam prav nič manj aktivna.

V mednarodnem okolju je Emily Lyle danes morda še najbolj prepoznavna kot raziskovalka balad in urednica mnogih izdaj škotskih ljudskih pesmi. (So)uredila je znamenito obsežno zbirko osmih knjig pesmi z naslovom *Greig-Duncan Folk Song Collection*, ki je izhajala med letoma 1981 in 2002 in vsebuje pesmi s severovzhodne Škotske, ki sta jih na prelomu 19. in 20. stoletja zbrala Gavin Greig in James Bruce Duncan. Prav tako je uredila dvodelno zbirko balad in pesmi iz Renfrewja in Ayrshira z naslovom *Andrew Crawford's Collection of Ballads and Songs* (1996) in souredila *The Song Repertoire of Amelia and Jane Harris* (2002), družinsko zbirko pesmi iz Perthshira in Angusa, ki jih je zbiral sloviti raziskovalec balad Francis James Child. Emily Lyle je zbirko raziskovala na Univerzi Harvard, kjer so bili rokopisi shranjeni. Leta 2020 je v njenem souredništvu izšla tudi prva kritična izdaja zbirke pesmi *Minstrelsy of the Scottish Border Complete First Edition, 1802*, ki jih je na začetku 19. stoletja izdal sloviti Walter Scott.

Ob uredniškem delu se je z baladami ukvarjala tudi raziskovalno: v svoji knjigi *Fairies and Folk: Approaches to the Scottish Ballad Tradition*, ki je leta 2007 izšla kot

prva v novoustanovljeni zbirki, posvečeni prav baladam (izhaja na Univerzi v Mainzu in je plod sodelovanja med univerzama v Edinburgu in Mainzu v Nemčiji), je raziskovala »nadnaravno« v baladah. V njej je škotske »vilinske balade«, kot sta recimo sloviti baladi »Thomas the Rhymer« in »Tam Lin«, obravnavala v kontekstu škotskih tradicijskih verovanj in ljudske kulture skozi zgodovinsko perspektivo.

Drugo področje njenega dela so letne šege. Emily je bila pobudnica in predsednica ustanovitve posebne delovne skupine Ritual Year Working Group v okviru SIEF. Delovna skupna je od leta 2004 organizirala že štirinajst mednarodnih konferenc v različnih krajih Evrope. Prav tako je izdala mnoge znanstvene članke, ki so se tako ali drugače navezovali na tradicijske šege.

Njena zanimanja za tradicijska verovanja, folkloro in šege, ki jih je primerjalno raziskovala tudi v kontekstu indoevropske mitologije, so jo nadalje raziskovalno vodila na še tretje znanstveno področje, s katerim se poglobljeno ukvarja – področje indoevropske mitologije. Številne članke na to temo je izdajala v specializiranih znanstvenih revijah (glej npr. Narrative Form and the Structure of Myth, *Folklore* 32 (2006); The law of succession established by Eochaid Fedlech and its implications for the theme of the Irish sovereignty goddess, *Etudes celtiques* 42 (2016); The Hero Who Releases the Waters and Defeats the Flood Dragon, *Comparative Mythology* 1 (2015); The “Order, chaos, order” theoretical approach to reconstructing the mythology of a remote past, *Cosmos: the yearbook of the Traditional Cosmology Society* 30 (2014); *The Good Man’s Croft, Scottish Studies* 36 (2013), med drugim tudi v *Studia mythologica Slavica* (A Structure for the Gods: The Indo-European Pantheon Reconsidered (2006); Time and the Indo-European Gods in the Slavic Context (2008); Indo-European Time and the Perun-Veles Combat (2009). Leta 2012 je izšla njena knjiga *Ten Gods: A New Approach to Defining the Mythological Structures of the Indo-Europeans*, v kateri je predstavila novo teoretsko perspektivo proučevanja indoevropske mitologije (Mlakar 2017), plod njenega dolgotrnega poglobljenega ukvarjanja z mitologijo.

Tudi na področju raziskav mitologije se je izkazala kot angažirana organizatorica in povezovalka raziskovalcev v mednarodnem prostoru. Že leta 1984 je ustanovila mednarodno društvo Traditional Cosmology Society, katerega predsednica je bila dolga leta, pozneje pa je bila tudi ena od pobudnic ustanovitve in podpredsednica zveze International Association for Comparative Mythology, ki ima sedež na Univerzi Harvard.

Ob naštevanju njenih raznolikih znanstvenih interesov in izjemnega znanstvenega opusa pa na tem mestu ni mogoče iti mimo Emily kot osebnosti. Emily Lyle sem osebno spoznala na prvem mednarodnem znanstvenem kongresu mednarodnega folklorističnega društva International Society for Folk Narrative Research v Tartuju v Estoniji leta 2005, ki sem se ga udeležila kot njegova nova članica. Emily je imela takrat kot uveljavljena predavateljica plenarno predavanje na temo mitologije, jaz sem prišla na kongres kot novopečena doktorica znanosti, a zanimanje za mitologijo naju je takoj povezal. Nekaj tednov po vrnitvi domov me je presenetilo prijazno sporočilo Traditional Cosmology Society (TCS), da mi (nedvomno na Emilyjino pobudo) ponujajo štipendijo za raziskovalno bivanje v Edinburgu. Še več, Emily se je tudi prijazno ponudila, da v tem času bivam pri njej doma. Oboje sem seveda z veseljem sprejela. V treh tednih, ki sem jih preživela pri

<https://projects.handsupfortrad.scot/hall-of-fame/dr-emily-lyle/>

Emily, sem lahko v živo spremljala njeno delovno etiko: vsako jutro se je peš odpravila na drugi konec mesta na univerzo in se vračala domov šele pozno zvečer. Kljub temu sva vsak večer, zleknjeni na kavču njene prijetne dnevne sobe, dolgo v noč premlevali mitološka vprašanja. Njeno navdušenje in znanje, njena pronicljiva razmišljanja in otroška iskričnost njenega duha so bili tako inspirativni, da sem komaj čakala večere, ki so bili zame vsaj tako pomembni kot dnevi, ki sem jih preživela med brskanjem po arhivih in knjižnici na Oddelku za keltske in škotske študije.

Moje sodelovanje z Emily se ni končalo po mojem odhodu iz Edinburga – kot urednica revije *Cosmos* (tudi na to mesto me je predlagala Emily) sem vseh pet let svojega uredniškega dela sodelovala z njo pri mnogih odločitvah glede revije, sodelovala sem na konferenci, ki jo je TCS organiziral na Univerzi v Edinburgu, kot je tudi Emily sodelovala na konferenci *The Concept of Space and Time in European Folklore*, ki sem jo leta 2007 v Ljubljani organizirala sama. Na mojo pobudo je naslednje leto izvedla tudi predavanje s področja mitologije za študente Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, na Univerzi v Edinburgu pa sem v naslednjih letih tudi sama izvedla tri predavanja.

Toda moja osebna zgodba z Emily je le ena od mnogih osebnih zgodb raziskovalk in raziskovalcev, ki jim je Emily, tako kot meni, utirala pot v raziskovalno delo in mednarodni prostor. V izdaji revije *Yearbook of Balkan and Baltic Studies*, kjer so ob njeni devetdesetletnici izšla spominska pričevanja njenih kolegov in kolegic z vsega sveta, iz prav vseh vejejo omembe njene gostoljubnosti in prijaznosti, naklonjenosti in prijazne pomoči mlajšim na njihovi znanstveni poti. Čeprav se v zadnjih letih, odkar me je raziskovalno zaneslo stran od mitologije in je pandemija nekoliko prekinila možnosti mednarodnih srečevanj na konferencah in kongresih, najini poti nista več križali, se vsakega decembra v času njenega rojstnega dne še vedno z nostalgijo spominjam tistih čarobnih večerov v Edinburgu. Ob njenem jubileju ji želim, da je njena neusahljiva in optimistična energija, po kateri slovi, še ne bi kmalu zapustila, da bi še naprej ostala vir občudovanja in da bi ji zdravje čim dlje omogočalo nadaljnje delo na področju, ki ji je bilo od nekdaj najbolj pri srcu – indoevropske mitologije.

REFERENCE

- Mlakar, Anja, 2017: *Emily Lyle, Ten Gods: a New Approach to Defining the Mythological Structures of the Indo-Europeans*: Cambridge, Cambridge Scholars Publishing, 2012, 152 strani. *Studia mythologica Slavica* 20, 321–322.

Prof. dr. Mirjam Mencej, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Zavetiška 5, SI-1000 Ljubljana, mirjana.mencej@ff.uni-lj.si
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6539-7086>